УМОВИ ПРИЙНЯТТЯ НА ПБФ В ПРЯШЕВІ
на шк. рік 1979—1980.

Православний богословський факультет в Пряшеві прийме на шк. рік 1979—80 кандидатів навчання за таких умов:

а) До однорічного підготовчого курсу при ПБФ можуть бути прийняті кандидати, які мають принаймні 17 років і котрі не мали змоги закінчити середню освіту.

б) **На I курс Православного богословського факультету** можуть бути прийняті кандидати, котрі закінчили повну середню школу з матурою. Власноручно написану заяву треба подати на адресу Православного богословського факультету в Пряшеві, вул. Сладковича № 23, прикладаючи такі документі:

1. Матрику про хрещення. 2. Останнє шкільне свідоцтво. 3. Лікарську посвідку про стан здоров'я. 4. Життєпис (у двох екземплярах). 5. Рекомендацію місцевого священика.

Заяви, разом з вищенаведеними документами, треба подати на деканат ПБФ в Пряшеві до кінця квітня 1979 р.

Слідуючий номер вийде 2 квітня 1979 р.

Видає: Православна церква в Чехословаччині у ЦВ у Братіславі. — Редакція: 080 01 Пряшів, вул. ім. Словацької республіки рад № 1 тел.: 313-79. Керує редакційна колегія. Відповід. редактор проф. Др. Стефан Пружинський, технічний редактор Г. Ференцова. — Виходить 12 раз у рік. — Друкують Дуклянські друкарні, н. п. Пряшів. Річна передплата — 12 Кчс, один номер — 1 Кчс. Річна передплата для кордону — 2 долари — Поширює ПГС. Замовлення приймає кожний поштамт і листоноші. Закордонні замовлення треба надсилати на адресу PNS — Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Дозволено постановою SÚTI 15/10 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu: 49 894.

ЗАПОВІТ СВ. КИРИЛА І МЕФОДІЯ

РІК ВИДАННЯ XXII МІСЯЧНИК ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ № 3 1979

З життя Пряшівської єпархії

НОВОРІЧНИЙ ПРИЙОМ

● 8 січня 1979 р. міністр культури ССР пан М. Валек прийняв представників церков і деканатів богословських факультетів. За нашу єпархію у прийомі взяв участь Преосвященніший владика Николай, а за наш богословський факультет — о. прот. д-р Штефан Пружинський, декан факультету.

АРХІЄРЕЙСЬКІ БОГОСЛУЖЕННЯ

● На Різдво Ісуса Христа Преосвященніший владика Николай відслужив нічне богослуження в честь свята Різдва Ісуса Христа разом з о. прот. Петром Спишаком, асистентом ПБФ і настоятелем Пряшівського приходу. На св. архієрейській Літургії із Преосвященнішим владикою Николаєм служили оо. Петро Спишак, Йосиф Ілюк, Михайло Копчик і Петро Корманик. Преосвященний владика з нагоди свята сказав торжественну проповідь.

● 14 січня ц. р. урочисту св. архієрейську Літургію Василія Великого служив Преосвященніший владика Николай разом із священиками о. митр. прот. Юрієм Кузаном, настоятелем кафедрального храму, о. митр. прот. Йосифом Ілюком, спиритуалом ПБФ, і о. Петром Кормаником, настоятелем Пряшівського приходу та асистентом ПБФ. Проповідь з нагоди свята сказав владика Николай і зажелав вірникам доброго здоров'я в Новому 1979 році.

● 19 січня 1979 р. на свято Богоявленія Преосвященніший владика Николай служив св. архієрейську Літургію за співслуження о. митр. прот. Юрія Кузана, настоятеля кафедрального храму, о. митр. прот. Йосифа Ілюка, спиритуала ПБФ, о. митр. прот. Петра Спишака і о. Петра Корманика, місцевого священика. По св. Літургії владика освятив воду. Проповідь з нагоди свята сказав о. Петро Корманик.

З життя Михалівецької єпархії

АРХІЄРЕЙСЬКІ БОГОСЛУЖЕННЯ

● 1 січня 1979 р. новорічну урочисту архієрейську св. Літургію служив Преосвященніший владика Кирил за співслуження о. прот. Штефана Горкая. Проповідь з нагоди свята сказав о. Ш. Горкай.

● 6 січня ц. р. Преосвященніший владика Кирил на свято Богоявленія служив св. Літургію в кафедральному храмі в Михалівцях, пов'язану із освяченням води.

● 7 січня ц. р. Преосвященніший владика Кирил служив св. Літургію в Земплинській Широкій і освятив воду.

ПРИЙОМ

● 8 січня 1979 р. відбувся прийом у міністра культури ССР пана Мирослава Валека. За Михалівецьку єпархію у прийомі взяв участь Преосвященніший владика Кирил.

Пост и покаяние

Очистивши своего нового члена в купели святого крещения от греха прародительского, Святая Церковь не оставляет его своим попечением и в дальнейшем, когда он совершит грехи актуальные. Подавая благодатную помощь в святых таинствах, Святая Церковь преподает своим членам назидательные уроки веры и благочестия, воспитывает их ум и созидает объективно религиозное настроение, достойное звания христианина. Такое благодатное и религиозно-воспитательное значение имеет Богослужение Православной Церкви. Святая Церковь постепенно и последовательно подводит своих чад к подвигу святого поста.

Прежде всего она стремится внушить им правильное, христианское понятие о посте. Пост — это не простое, чисто механическое воздержание от отдельного вида пищи, а внутренний процес в жизни человека. «Пост — мать целомудрия, отложение грехов». Вот как характеризует пост стиховный самогласен на вечерни в понедельник первой недели святого поста: «Истинный пост есть злых отчуждение, воздержание языка, ярости отложение, похотей отлучение, оглаголания, лжи и клятвопреступления, сил оскудение, пост истинный есть и благоприятный». Отсюда понятно, что одно лишь воздержание от скромной пищи, но не «очищение себя от страстей», не должно являться успокоением для человека.

Воздерживаясь от пищи, но не отказываясь от грехов, человек такой пост делает для себя бесполезным. Самогласен на вечерне в среду первой недели поста поучает нас словами: «Постящиеся братие телесне, постимся и духовне: разрешим всякий союз неправды: расторгнем стропотная нуждных изменений. Всякое списание неправедное раздерем, дадим алчущим хлеб, и нищия

безкровныя введем в домы . . .» — призывает Св. Церковь своих чад.

Святый Василий Великий говорит о посте следующее: «Постдар древний, но непрестанно обновляющийся и расцветающий в красоту добродетели. Пост установлен в раю. Адам получил такую первую заповедь: «От древа же, еже разумети доброе и лукавое, не снесте от него» (Быт. 2, 17). А это «не снесте» и есть узаконение поста и воздержания. Если бы постилась Ева и не вкусила от древа, то мы не имели бы теперь нужды в нашем посте. Ибо «не здоровые имеют нужду во враче, но больные» (Мф. 9, 12). Мы больны грехом: врачуемся покаянием; а покаяние не действительно без поста. Через пост ищи оправдания пред Богом. Не подражай преслушанию Евы. Не принимай, как она, в советники змия, который предлагает снедь в поблажку плоти. Не ссылайся на недуги тела и немощь. Помни, что свои объяснения ты даешь Всеведущему. Вспомни, что и больным врачи предписывают воздержание.

Истинный пост и время покаяния Святая Церковь сравнивает с весною, когда, после временного зимнего омертвления, вновь под действием весенних солнечных лучей оживает природа. В среду сырной недели Св. Церковь напоминает верующим: «Воссия весна постная, цвет покаяния» и призывает их: «очистим себе от всякия скверны, Световидцу поюще». Греховное состояние именуется «тьмою грехов и сытостью страстей», пост сопровождаемый «отложением грехов», — «светоносным днем», испускающим лучи покаяния, разгоняющие «тьму глубочайшую». Лучи этого солнца превосходят лучи солнца физического: «Солнца светлее пост воссияй, многосветлая благодать, благовествует всем крестныя лучи, а зари честныя страсти, и воскресения день спасительный» (Среда первой седмицы, канон песнь 9).

Время поста не должно сопровождаться унынием: христианин должен бодро и радостно вступить в борьбу с грехом. В одной из стиховных стихир на вечерне во вторник второй недели великого поста так и сказано: «Время веселое поста, темже чистоты световидныя, и любве чистыя, молитвы светозарныя, и всякия иныя добродетели насытившиеся богатно, светло возопиим . . .» Истинный пост физический должен сопровождаться и постом духовным-покаянием.

Покаяние, по учению Св. Церкви, имеет подготовительное значение для нашего спасения (Мф. 4, 17). Без покаяния нет спасения. Христианство — новая жизнь во Христе вместо старой греховной (2 Кор. 5, 17). Покаяние устраняет греховность старой жизни и полагает начало новой. Первым же условием покаяния

является сознание человеком своей греховности-смирение. Призывая своих детей к смирению, Св. Церковь еще за четыре недели до Четыредесятницы сосредоточивает внимание их на внутреннее состояние духа, чтобы указать им, где и в чем опасность. Она образами мытаря и фарисея указывает, что нужно для спасения. «Покаяния отверзи ми двери Жизнодавче, утренюет бо дух мой ко храму святому Твоему, храм носяй телесный весь осквернен: но яко щедр, очисти благоутробною Твоею милостию». «Множество содеянных мною лютых, помышляя окаянный, трепещу страшнаго дне суднаго: но надеяйся на милость благоутробия Твоего, яко Давид вопию Ти: помилуй мя Боже по велицей Твоей милости». Здесь уже есть сознание греховности, соединенное с признанием личной виновности и слабости в борьбе с грехом, а также обращение к Богу за помощью. Напоминая своим чадам об евангельских мытаре и фарисее, Св. Церковь внушает им, что «первое оружие к добродетели» — покаяние и смирение, а преткновение-гордость и превозношение. «Не молимся фарисейски, братие: ибо возносяй себе смирится. Смирим себе пред Богом, мытарски пощением зовуще: очисти ны Боже, грешныя» (стихира на Господи возвах). Жизненный путь человека уподобляется реке, которую одинаково должны были переплыть и мытарь и фарисей. Но один спасся благодаря «своему смирению», а другой утонул благодаря своему «высокоумию». Отсюда мы должны сделать для себя вывод, который прекрасно формулирует Св. Церковь в таких словах: «Фарисеева убежим высокоглаголания, и мытареве научимся высоте глагол смиренных, покаянием взывающе: Спасе мира, очисти рабы Твоя» (Канон).

Чтобы укрепить в кающихся всепрощающую любовь Божественную, Св. Церковь предлагает их вниманию другую евангельскую притчу о блудном сыне. Блудный сын ушел из родительского дома, прожил в грехах в далекой стране, истратил всю часть своего имения, но наконец «пришел в себя»: опомнился, сознал всю глубину своего падения духовного. После этого он вернулся к Отцу.

Примеру покаяния блудного сына должны последовать и мы, согрешившие, как бы ни глубока была степень нашего падения, ибо милосердие Божие неисчерпаемо. Замечательно по своему содержанию передает это обращение грешника к Богу. «Объятия Отча отверсти ми потщися, блудно иждих мое житие, на богатство неиждиваемое взираяй щедрот Твоих Спасе, ныне обнищавшее мое сердце не презри. Тебе бо Господи, во умиление зову: согреших, Отче, на небо и пред Тобою» (Седален канона на утрени в неделю о блудном сыне).

Не лишним будет вспомнить святоотеческое толкование евангельской притчи о блудном сыне. «Отец возвращаемуся блудному сыну дает одежду, т. е. святое Крещение, перстень, т. е. обручение и благодать Всесвятого Духа, сапоги, чтобы он не был подвержен уязвлению скорпионов и змей, но свои стопы по стезям заповедей Божиих. Трапеза, устроенная по случаю возвращения блудного сына, — таинство Святой Евхаристии» (Синаксарь).

Затем, в неделю мясопустную Св. Церковь ставит в своем евангельском чтении перед нашим духовным взором священную картину Страшного Суда, побуждает нас ко спасению не только любовью, но и страхом наказания, когда наступит «всем дням конец и самому миру» и внушает: «Страшное истязание Судии помышляющи, душе, ужаснися сим, уготови слово, да не осудишися во узы вечныя» (Канон на утрени мясопустной).

В Сыропостную неделю, — в Прощенное воскресение, Св. Церковь в непосредственном преддверии Великого поста призывает нас к взаимному прощению обид и согрешений: «Аще ли не отпущаете человеком согрешения их, ни Отец ваш отпустит вам согрешений ваших» (Мф. 6, 15). Милосердный Господь просит нас проявить двойную милость: к своей душе и к душе ближнего через прощение грехов его против нас. Он хочет, чтобы врачевание собственной совести было связано с врачеванием недугующей совести и нашего ближнего путем прощения обид его и установления с ним мира и братолюбия.

В такой последовательности религиозных переживаний Св. Церковь зарождает в душе грешника покаянное чувство еще до наступления поста.

Теперь покаянное чувство будет наполняться новым содержанием. Прежде всего человек обращается к Господу с мольбой помочь ему освободиться от духовной скверны. Он взывает: «Господи и владыко живота моего, не даждь ми духа праздности», т. е. духовной пустоты и бессодержательности жизни; «уныния», или тоски от этой пустоты; «любоначалия», или желания поставить себя в начале всего и выше всего; «празднословия», или бессмысленных разговоров. Вместо этого-даждь ми Господи: «дух целомудрия», т. е. полное духовно-телесное единство и благочестие вместо праздности; вместо уныния — «смиренномудрие», или сознание своего недостоинства и желание подвига. Даждь ми, Господи, и «дух терпения», вместо любоначалия, чтобы я жертвенно переносил скорби и испытания и не уничижал других сознанием своей правоты; «дух любви» к Богу и ближнему, и, наконец, даруй ми Господи «зрети моя прегрешения и не осуждати брата моего», т. е. вместо замечания чужих грехов и осуждения людей, помоги мне, Господи, зреть моя прегрешения и покаянием изгладить их. Это обращение к помощи Божией достигает наивысшего напряжения в содержании Великого канона Андрея Критского. «Откуду начну плакати окаяннаго моего жития деяний; кое ли положу начало, Христе, нынешнему рыданию; но яко благоутробен, даждь ми прегрешений оставление». «Помилуй мя Боже, помилуй мя», восклицает кающийся за каждым стихом. «Душе моя, душе моя, возстани, что спиши? — говорит он, — конец приближается, и имаши смутитися; воспряни убо, да пощадит тя Христос Бог . . .» Это покаянное чувство удерживается всю первую неделю Великого поста и награждается в конце торжеством Православия, чтобы кающийся ободрился сознанием истинности своей веры и подготовился к следующей неделе для осуществления этой истины в правде.

Евангельское чтение второй недели Великого поста говорит об исцелении расслабленного (Мк. 2, 1—2), которого спустили через кровлю к ногам Иисуса Христа. Видя веру принесших, Господь сказал расслабленному: «Чадо, отпущаются тебе греси твои». И когда книжники соблазнились Его словам, Он добавил: «Что есть удобнее? рещи расслабленному: отпущаются тебе греси? или рещи: востани, и возми одр твой, и ходи? И повелел расслабленному встать и идти. Словами и действием Господь показал, что болезни человека-следствие его греховности и что борьба со грехом, чтобы получить блаженную жизнь за гробом, должна быть главным делом человека на земле. Как достигается преображение души и какой путь ведет к нему? Св. Церковь говорит об этом в третью Крестопоклонную неделю Святой Четыредесятницы, вынося на поклонение Честный Крест к светлому его прославлению и поклонению. Теперь можем насладиться знамением бесконечной любви Божией и отдохнуть для дальнейшего подвига под честным Его древом. «Кресту Твоему покланяемся Владыко, и святое воскресение Твое славим».

В четвертую неделю Великого поста Св. Церковь подвигу кающегося представляет духовную лествицу рая с различными добродетелями, которые, как ступени, ведут человека к Богу. Евангелие дня (Мк. 9, 17—31) повествует, что ученики Иисуса Христа не могли изгнать из отрока нечистого духа. Спаситель указал, что для этого нужно иметь веру, укрепляемую молитвой и постом. Пост освобождает дух от порабощения плоти, а молитва поставляет человека пред лицем Божиим и испрашивает у Него помощь. «Глава добродетелей — молитва, их основание — пост, говорит епископ Игнатий Брянчанинов. И еще: чуднее

совокупление поста с молитвой! Молитва — бессильна, если не основана на посте, и пост — бесплоден, если на нем не создана молитва».

В Евангелии пятой недели Святой Четыредесятницы говорится, что апостолы Иаков и Иоанн обратились с просьбой ко Иисусу Христу о первых местах для себя в славе Его (Мк. 10, 32—45). Желая привести апостолов к правильному пониманию предстоящих Ему страданий, смерти и воскресения, а также и ожидающего их самых жребия, Христос говорит им «о чаше и крещении», которые и им предстоит принять вслед за Ним. «Чашу убо, юже Аз пию, испиета, и крещением, имже Аз крещаюся, крститася: а еже сести одесную Мене и ошуюю, несть Мне дати, но имже уготовано есть» (Мк. 10, 39—40). О какой чаше и каком крещении говорит Спаситель? Под чашей Он разумеет Свою крестную смерть (Мф. 26, 38—49), а под крещением — не только гефсиманские борения и голгофские муки, но и томление духа, которое Христос испытывал еще задолго до Голгофы. Апостолам Христос предсказал, что по любви своей к Нему они примут страдания и даже смерть за имя Его.

Второе евангельское чтение пятой недели Великого поста (Лк. 7, 35—50) в образе грешницы, принесшей алавастровый сосуд с миром помазать ноги Иисуса, дает нам пример покаяния. Она всем существом почувствовала свою нечистоту и недостоинство пред Спасителем, она умилилась сердцем, и слезы сокрушения, любви и упования хлынули из глаз ее, обливая ноги Спасителя. И пока она отирала волосами ноги Господа, лобызала и помащала их благовониями, душа ее очистилась и обновилась. И Христос сказал присутствовавшим: «Отпущаются греси ея мнози, яко возлюби много». И обратившись к ней, сказал: «Вера твоя спасе тя: иди в мире». Такова сила кающейся любви к Богу в ответ на Божественную любовь к человеку.

И, наконец, шестой неделей-ваий заканчивается Четыредесятница. Свершить ее как должно-подвиг трудный, и Церковь награждает кающегося радостию прославления Страстей Христовых и надеждой Воскресения Его. Еще в пятницу она восклицает: «Душеполезную совершивше Четыредесятницу, и святую седмицу Страсти Твоея, просим видети Человеколюбче, еже прославити в ней величия Твоя, и неизреченное нас ради смотрение Твое . . .» А субботу посвящает воскрешению праведного Лазаря, прообразовавшему и наше воскресение. Если его воскресили немногие слова Господни, то и нас могли поднять из гроба греховного и воскресить духовно те многочисленные глаголы Божии, которые Святая Церковь предлагала нам за все время всей Четыредесятницы. И в нашей воле было внимать им и спастись или отвергнуть и погибнуть.

Вот какой духовный путь через покаяние уготовляет нам Св. Церковь, чтобы мы смогли очистить свою душу и удостоиться спасения. Такой глубины покаянного чувства не могут создать никакие условия внецерковной жизни. Только Св. Церковь с ее богослужебным укладом и всем чинопоследованием может поднять кающегося грешника на такую высоту. Поэтому всякий человек, воспитанный церковной службой любит каяться и может восходить по пути праведности. Без участия в богослужении нет глубины покаяния, а без покаяния нет жизни во Христе, нет духовного совершенства и спасения. Страшен грех, но еще гибельнее нераскаянность во грехе.

Вот почему Христос Спаситель и сказал Своим ученикам: «Тако подобаше . . . проповедатися во имя Его покаянию и отпущению грехов во всех языцех» (Лк. 24, 46—47). И те люди, которые способны на глубину греховного раскаяния, могут подняться и на высоту духовного совершенства и спасения.

Епископ Николай

Иуда Искариотский предает Господа

Наивысшие руководители еврейского народа, возымев свою церковную и гражданскую власть, как теократическую (Богом установленную), вели себя сверх суверенно, не признавали никакую критику против себя. И вдруг в лице Иисуса из Назарета они встретили безбоязненного обличителя их лицемерия и несправедливости, что возбудило в них злобу, гнев и ненависть ко Христу. В своей хитрости они попытались было возвыситься и в очах народа бросить «тень» на самого Господа. Но все их лазейки скраховали. Ибо несправедливость нельзя оправдать никакими софизмами. Чтобы «избавиться от ненавистного для них Изобличителя», они избрали самый преступный способ — убить Христа. Они оказались настоящие «порождения ехидны», как изобличал их Иоанн Креститель, верные своим отцам и предкам, убившие всех пророков, изобличавшие их в несправедливостях и отступления от Бога. Опыт и нас научает, что зло, способствующее страдание другим людям и самую смерть, морально упали низко. Они нисходят в состоянии хищных животных. Это идентично и ко всем поджигателям войны, уничтожение людей. Но справедливость все же должна восторжествовать и зло обнаружиться во всей своей наготе постыдности. Готовящиеся предать на смерть Господа забыли страх Божий, потеряли человеческое чувство и слепо шли на величайшие преступление. Но вместе с Иудою, «злоба их обратилась на главы их и злодейство их упало на их темя» (Псал. 7, 17).

Они, распинатели, искали для себя удобного времени, как бы погубить

Христа, но без народа, опасаясь восстания. Орудием этого темного замысла послужил Иуда Искариотский, один из 12 апостолов. И Евангелисты нисколько не скрывают этого постыдного дела, вышедшего из среды апостолов. В ночь на Великую Среду, когда праведники, апостолы отдыхали, Иуда спешит к первосвященникам, обсуждающих вопрос — предать на смерть Господа. Навстречу их темного замысла приходит рыжий Иуда, у которого очи сверкали подобно змии. Иуда приобщился лику Апостолов с рассчётом, что Христос совершит переворот, возьмет власть в Свои руки, а Иуда сможет занять солидную должность, достичь мирской славы и обогатиться. Время продолжалось, а его мечты оставались не осуществимыми. Тогда решил предать Учителя Его врагам, надеясь отсюда выручить для себя выгоды. «Что вы дадите мне и я вам предам Его» (Матф. 26, 15). Враги Христа весьма обдаровались такой неожиданности и пообещали ему 30 сребренников, весьма ничтожная сумма, это цена купленного раба. Можно судить, что Иуда находился в помрачении ума. Или же он этим хотел выразить полное свое презрение ко Христу в очах Его врагов и этим приобресть выгоды для себя, обеспечение жизненных условий.

Господь щадил и такого изверга и думал удержать Иуду от намеренного преступления. Но он от этого не получил пользы. Забыл Божественную к нему любовь Христа, принявший его в состав 12 апостолов. Сердцеведец знал злобу Иуды, но не исключил его из лика апостолов. Богослужебные песнопения Великой Среды трогательно излагают это событие, часто повторяя слова: «Слава, Господи благоутробию Твоему!» Иуда все же заключил постыдную сделку, вернулся от Каиафы в св. общество Иисусово. Но он искал удобного момента отдать Учителя в руки иудеям. Размышляя об этом, мы содрогаемся, что Иуда, будучи свидетелем великих дел и проповеди Господа, все же не сделался лучшим. Это напоминает нам слова богослужений: «Какой способ тебя, тебя, Иудо, предателя нашего Спасителя содеял (совершил?) — Неужели из состава апостольского тебя исключил. Или дар чудес исцеления лишил. Или из Тайной вечери отринул? — О, каких великих даров ты, за скудоумие сам себя лишил?!»... (Стихира на Страстной утрени). Но он слепо шел на свою вечную погибель.

Его злоба, честолюбие, жадность к обогащению, ненависть ко всему доброму, гнусная неблагодарность привело на край погибели. Пришла Великая Среда, Спаситель ее провел в уединении с учениками. Приближался день, в который надлежало закалать пасхального агнца (14 нисана-марта). К этому времени праздника стало прибывать в Иерусалим множество паломников, отчего здесь стало необычно шумно. Торговцы, менялщики денег из этого выручали для себя большую прибыль. Господь по предсказанию прор. Исаии «как овча на заколение грядет». Хотя мог спасти Себя, но по любви к человеку готов все принять. Только осатанелый человек мог совершить предательство «сын погибели». Господь идет разрушить дела диавола и его власть над родом человеческим.

Господь не объявлял ученикам явно предателя, но идет на Голгофский крест. одержать Победу в пользу человека, усыновить его Отцу Небесному и открыть для него вход в жизнь вечную. Возлюбим своего Благодателя, последуем за Господом своей верой и любовью, соединимся к плачущим женам Иерусалимским, соболезную душевному страданию Матери Божией и с покаянием повторить слова с Благоразумным Разбойником: «Помяни мя, Господи, когда приидешь во Царствии Своем!» -й.

„Сотворите убо плоды достойны покаяния" (Лука 3,(8

«Покаяния отверзи ми двери Жизнодавче, утронюет бо дух мой ко храму святому Твоему».

Пост — время исправления, морального усовершенствования, возрастания духовной жизни, время, благоприятное для снискания спасения. Но чтобы в течение поста мы могли достигнуть душеполезных плодов, то необходимо удалить из своей жизни греховную привычку, нужно бодрствовать над своими мыслями, желанием и чувствами, а особенно нужно усердною молитвою Богу о благодатной помощи свыше побеждать все то, что препятствует моральному возрастанию православного христианина. Слово Божие учит нас, что самое благодатное средство для достижения душеполезных плодов есть молитва и пост. Усердная молитва возносит душу к Богу и умножает наши добрые дела, а пост умерщвляет похоть тела. «Молитва, пост и покаяние открывают небо и вводят в рай Небесный», — говорит св. Иоан Златоуст.

Пост был установлен Богом еще в раю (1 Моисея, 2, 17). Наши прародители не додержали пост и были изгнаны из рая. Мы будем поститься, чтобы могли войти в рай — в рай Небесный. Така воля Божия — «Обратитесь ко Мне всем сердцем своим в посте и покаянии». Потому через пост и покаяние имеем надежду на оправдание перед Богом и на спасение. Сам Иисус Христос освятился Своим примером, Он постился сорок дней и сорок ночей в пустыне и достиг духовного совершенства — победил искусителя-диавола. Он и нас учит, как мы должны поститься: «Когда поститеся, не будьте унылы, лицемерны, ибо они помрачают свои лица, чтобы показаться людям постящимися... ты, когда постишься — покажися постящимся не пред людьми, но пред Богом и Отец Небесный, видящий тайное, воздаст тебе явно» (Мат. 6, 14—16).

Василий Великий говорит: «Пост есть верный сторож нашей души, приятель тела, крепость против неприятеля, школа для желающих духовного совершенства, пост отганяет искушения и ведет человека к благочестивой жизни и трезвости, есть источником чистоты и безукорызненности».

Истинный и приятный Богу пост должен простираться на тело наше со всеми чувствами и на душу со всеми ее силами и способностями. Человек состоит из души и тела и поэтому воздержание — пост нужно не только телесное, но и духовное. Внешняя часть поста есть умеренное и разумное воздержание при употреблении дозволенной пищи и питья. Поскольку душа выше тела, постольку и внутренний пост важнее внешнего. Пост телесный без духовного и без покаяния бывает бесплодным также, как лампада без елея (бл. Августин). Дух стремится к Богу, а тело не должно препятствовать этому стремлению, оно должно помогать духу в его стремлениях и для того, очевидно, нужно утончать и очищать его постом и покаянием. Многие

теперь удовлетворяются чувствами, мало заботятся о возвышении и очищении духа и не думают о соблюдении поста.

«Сотворите убо плоды достойны покаяния» (Лука 3, 8). Пост и покаяние нам даны для служения Богу и это делает душу способной к молитве и добродетелям, примиряют нас с Богом, очищают душу и обновляют жизнь. «Измыйтеся и чисты будете, отимите лукавства от душ ваших, пред очима Моими. Научитеся добре творить», — говорит Господь устами пророка Исаии (1, 16—18). Для чистоты тела необходимо омовение его водой. Несомненно, важнее очищение души от грехов покаянием, соединенное иногда со слезами (Мат. 26, 15). Наше тело, омываясь водой от нечистоты, и через то оживляется и укрепляется в силах, так и душа омывается от грехов и делается способной для богоугодной жизни. Истинное покаяние как второе крещение, когда нашей душе дается снова Милость и благодать Божия для спасения. В покаянии тех же, как во воде крещения «мы спогребаемся Христу в смерть, аще умрохом греху — потом оживаем с Ним» (Рим. 6, 4). Итак, первым плодом нашего покаяния пусть будет совершенное оставление грехов. Мы должны молиться всей крепостью веры и любви к Богу, чтобы не отверг наше покаяние и чтобы укрепил нас Своею благодатию.

«Если мы говорим, что греха не имеем, то обманываем себя и нет правды в нас, а если исповедываем грехи наши, то Господь, всегда верный и праведный, простит наши грехи и очистит нас от всякой неправды» (1 Иоан 8—9). Отец Небесный дал эту власть Сыну Своему отпущать грехи людские посредством священников в Церкви на земле, отпущать тем, которые искренно каются о своих грехах и обещают больше не грешить (Лука 17, 14); дана была в имени голгофской — крестной Жертвы, Которую принес Спаситель за грехи всего мира. Спасительное и полезное есть покаяние, ибо без него не можем войти в Царствие Небесное. Будем поститься без всякого тщеславия телом и душею по своим силам. Спасение душе, здравие телу, благоволение Божие пусть будет сладким плодом трудов наших. «Покаяния отверзи ми двери Жизнодавче, утренюет бо дух мой ко храму святому Твоему».

Прот. В. Мандзюк.

НА НАШУ ЦЕРКОВНУ ПРЕСУ ДАРУВАЛИ: Марія Безекова, Красний Брід — 100 Кчс, православні вірники із Земплинського Ястраб'я — 100 Кчс, православний приход у Ластомирі — 250 Кчс, православний приход у Дубравці — 150 Кчс, Михайло Фецко, Брусниця — 25 Кчс, православні вірники із Странян Старолюбовнянського округу — 100 Кчс, родина Урдова з Пряшева — 50 Кчс.

Всім нашим читачам, які дарують на фонд нашого друкованого слова, сердечно дякуємо. Прізвища дальших опублікуємо у наступному номері журналу.

Слово св. Сави

Через далечінь з тринадцятого століття доноситься до нас мудре слово основоположника Сербської Православної самостійної Церкви і сербської культури св. Сави, сказане ним в монастирі Жіча своїм ученикам: «Духовно я вас, діти, сплодив. Візьміть від мене приклад і працюйте старанно і з любов'ю, улюблені. Кожен, хто працює, збережеться від зла. І ви із страхом Божим бережіть віру православну і виконуйте Божі Заповіді. Однак це вам не вдасться досягти лише завдяки вашого зусилля і намагання, але повчайтеся Божою мудрістю і укріпіться Божою міццю та всемогутньою любов'ю, бо сам найсвятіший Бог нас віддав своєму милому Сину, щоб Він за своєю волею спрямовував нас; як Його Отец возлюбив Його, так само возлюбив і Він нас і з любові поселився до наших сердець, щоб і ми Його більше любили та щоб таким чином наблизились до Нього, маючи на увазі Його святі муки. Виконуймо Його Заповіді, пізнаваймо Його вчення і маймо користь із Його вчення, Який молився Богу Отцу за святих апостолів і за тих, які вірять в Нього. Потім просив Отца, щоб нагородив нас любов'ю: «Отче святий, хочу, де я, щоб і вони були і щоб виділи славу мою та любов, які Ти вселив у мене перед сотворінням світу, щоб вона була в них, як у нас». Цим нам Господь дає все задармо від Отца, бо Він сам прийшов і вимолив нам любов, послав Святого Духа і сам вселився у віруючих в Нього з любов'ю, щоб не жили лиш для себе, але для Господа, що живе в серцях і в нутрощах їх і береже їх од зла. Коли і ми хочемо стати милими Богу, то ми не сміємо переоцінювати це життя, тоді нас Господь прийме з любов'ю.

Так, діти, слухайте Господа Бога свого і Спасителя Ісуса Христа, Сина Божого, який нам заповів ненавидіти душу на цьому світі, щоб зберегти її для вічного життя. Теперішнє життя буде завершене. Яка користь людині, якби вона здобула весь світ, але затратила свою душу? Цілий світ спочиває на злі, казав євангеліст Йоан; тому він радить: не любіть світ і все, що в ньому є. Все у світі — це пристрасть тіла, очей і гордість життя, що не є від Отца, але від цього світу. Світ мине, а з ним і пристрасті, а той, хто виконує Божу волю, буде жити вічно. Апостол Яков казав, що той, хто хоче бути приятелем світу, той є неприятелем Божим! Тому, віруючі, не втратьмося в цьому житті, не погордіймо, не складаймо скарби, не хвалімся марнотами цього минаючого життя.

Ніхто тут не залишиться, але всі звідси відійдемо. Тому, діти і приятелі, постарайтеся, щоб ви добрими вчинками були милими Богу. Наслідуйте мене і вас не постигне кара сторожа вічного скарбу, Господа нашого Ісуса Христа, Сина Божого, який э мудрістю і міццю Отца, Він сам робить добро своєю силою і без Нього ніхто не може робити добро. Він є добрим чинником справедливості — і Бог милосердний. Богу треба молитися духовно, розумно і покірно чистими і щирими молитвами, як заповідає нам апостол

Павло: «Просіть Бога у молитвах!» На іншому місці повторює, що маємо піклуватися про духа і не заспокоюватися тілом, бо маємо бути насичені піснями і співом духовним, співаючи їх своїми серцями Богу.

Йдучи дорогою Божою, ми не сміємо оминати її! Завжди моліться духом своїм Господу, бо нашим першим обов'язком є постійна і побожна молитва, піклування про те, щоб ми були справедливі, щоб ми мали на увазі милість у собі, щоб ми старанно і свято жили в нинішньому часі і розумно використовували час, бо час короткий.

Тому розумійте волю Божу, яка є блага, добра і досконала, і жертвуйте себе в живу жертву. Не користайтеся послугою свого розуму із цього світу, але піклуйте про відновлення свого розуму. Просто прославляйте і взивайте до Бога по всі дні свого життя, щоб ми наблизились до життя ангельського і святих і щоб ми здобули життя вічне в Христу Ісусі, Господу нашому, якому належить слава і сила з Отцем і Святим Духом, нині і навіки. Амінь».

(«Вісник Чеської Православної Церкви, р. IX, 1938, № 1, в додатку «Глідка младеже», стор. 3–4, переклав К. Й. Н.).

Роззброєння — постійно актуальна проблема

Нема більшого дару, як життя, мирне життя, в братній любові, в порозумінні між людьми і народами, бо лише спільним зусиллям людство й окрема особа можуть застосувати свої людські творчі сили для добра і на благо всіх. Однак історія людства безперервно засвідчує, що життя людини на цій землі не минало і не минає в мирі і в творчій праці, але майже постійно нарушується неспокоєм, а перш за все війнами, яких за не цілком точними підрахунками одного історика було досі близько 14 000. І саме так тяжко підрахувати, скільки людей, а особливо невинних, в цих війнах загинуло. І нинішній час, як всі ми добре знаємо, не такий, щоб не було воєн, неспокою, терору, щоб ми щодня в телевізії не виділи криваву боротьбу, хоч добре розпізнаємо, що це боротьба за безмірні прибутки, боротьба за підкорення інших народів, а також знаємо, що таке боротьба за свободу, рівноправність, боротьба проти неоколоніалізму, расизму, експлуатації, боротьба за основні людські права і т. п. Минуло більше як 30 років від закінчення досі найжахливішої війни — другої світової війни, яка поглинула більш як 60 мільйонів людських жертв, матеріальні шкоди майже не можна підрахувати. Однак якраз ця друга світова війна дала імпульс цілим народам боротися за збереження миру в світі, який не може бути тривалим, коли буде наростати гарячкове озброєння, нагромаджування нищівної зброї, особливо нуклеарної, з-поміж якої найбільшою загрозою є т. зв. нейтронна бомба, що викликала найбільше обурення громадськості світу.

Озброєння як таке небажане явище перш за все із таких двох причин: є передумовою для виникнення дальшої, ще більш нищівної світової війни, яка могла б ліквідувати людське життя на землі, і за цілий час відбирає величезні засоби — фінансові і матеріальні, які могли б використатись для полегшення людського життя в декотрих малорозвинутих країнах, для усунення людської біди, що в країнах так званого третього світу набуває трагічних розмірів, далі, на технічний розвиток і науку, і все це на користь усього людства.

Здається нам, що вказані причини достатні для того, щоб народи світу і всі прогресивні люди світу непохитно виступили за роззброєння і примусили реакційні сили обмежити озброєння і поступово приступити до повного роззброєння.

В минулому році ми були свідками кількох визначних акцій, спрямованих на припинення озброєння і встановлення тривалого миру в світі.

В першу чергу треба згадати особливо засідання ООН про роззброєння, в якому взяло участь 149 країн, практично всі країни світу. Під час відкриття Генеральний секретар ООН Курт Вальдхайм проголосив, що головною метою цього засідання є шукати шляхи для встановлення миру в світі, передумовою чого має бути зниження озброєння, щоб народи могли поділятися на утворюванні спільних будівничих проектів, а не на їх нищенні. З великою мирною ініціативою виступили соціалістичні держави, особливо СРСР, який запропонував заключити міжнародні конвенції про посилення запоруки безпеки неядерних країн і про нерозміщування ядерної зброї на території країн, де досі така зброя не була, а також польська пропозиція про виховання суспільства в дусі миру. Генеральна Асамблея відновила мандат для світової конференції про роззброєння в найбільш придатному часі.

Далі треба згадати Декларацію членських країн Варшавського договору, яка являє собою важливий політичний міжнародний документ останнього часу, проявом миролюбності наших країн. Як підкреслюється в цьому документі, не йдеться лиш про звільнення міжнародного напруження на чисто політичній платформі, але це звільнення треба в кожному разі доповнити звільненням воєнним і таким чином надати міцний напрям всьому благородному процесу перебудови відносин між державами згідно засад мирного співжиття і співпраці. Багато з цих засад вдалося включити до многих міжнародних або міждержавних угод і вони приносять свої результати. Правда, цей шлях до встановлення тривалого миру буде важкий, оскільки в світі є ще много реакційних сил, воєнно-промислових концернів, для яких роззброєння означало б втрату величезних прибутків. Наші країни проявляють охоту пройти свою частину дороги до договору з переконанням, що шлях до воєнного звільнення реальний, що роззброєння об'єктивно можливе. І для цієї ідеї, для її здійснення й застосування в житті народів світу потрібно придбавати все ширші верстви населення землі, окремих осіб і народів,

щоб таким чином створилась така мирна сила, перед якою сили гарячкового озброєння мусили б відступити.

В цьому самому дусі неслись і заключні документи V Всехристиянських Зборів у Празі. У Посланні церквам і християнам світу ясно говориться, що ми маємо з'єднатись «з усіма, які борються проти несправедливості й утиску, і з усіма, які спільно працюють і намагаються встановити справедливіше, людськіше і вільніше життя людського суспільства». Бо «християни не можуть бути нейтральними і нерішучими там, де розходиться про мир і справедливість. Мусять діяти в історії, діяти солідарно з тими, які борються за мир і справедливість», хоч ця наша спільна боротьба за мир не є легкою. Далі, в цьому документі підкреслюється, що ми щиро радіємо з тими, що вже здобули свободу, зусилля яких успішно завершилось, наприклад, з героїчним народом В'єтнаму, Мозамбіка та інших країн.

З великою турботою делегати цих мирним зборів займалися питанням продовження холодної війни, яка останнім часом знову оживає і входить у міжнародну практику. На адресу озброювання тут сказано: «Торгівля зброєю і змагання в озброюванні набуває жахливих розмірів. Щодня на озброєння витрачається один мільярд доларів, а в той час половина світу терпить на нестачу страви, освіти і лікарської турботи.» Категорично було засуджене накопичування нищівної зброї, а особливо виробництво нейтронної бомби, виробництво якої готують США. Ця нищівна зброя була прозвана мілітаристськими колами «чистою» зброєю», або «гуманною зброєю», бо ніби нищить лише живу силу, отже людей, в той час як матеріальні скарби залишає. Однак цілий світ засудив таку гуманність і вважає нейтронну бомбу образою людськості, бо посягає на те найцінніше — на життя людини, на все творительське діло Боже. При цьому треба поставити питання: чи можна таких політиканів взагалі вважати людьми, чи це їх стремління не є найгіршим атеїзмом, який ми можемо собі уявити? Так, саме так!

Отже, ми вітаємо кожен крок, кожну акцію, спрямовану до звільнення міжнародного напруження, до роззброєння, щоб в світі запанувала справжня гуманність, справжня людяність, без якої людина не буде могти будувати своїй щасливий дім і застосувати у своїй праці всі ті творчі здібності, якими її наділив всемогутній Господь Бог. Із заспокоєнням ми прийняли Заключний акт з Гельсінкі, безпретензійно підтримуємо стремління ООН, завершення переговорів про обмеження виробництва ядерної зброї і кожну іншу акцію, що спрямована до усунення світової війни і до встановлення тривалого миру в світі. Ми в нашій країні живемо вже повних 30 років у мирі, ми знаємо, яку вартість має мирна і творча праця, добре знаємо добрі результати нашої спільної праці, наше духовне і культурне життя, і все це щиро желаємо і іншим народам світу, допомагаємо їх зусиллю в інтересі свободи, миру і достойного життя людини.

На заключення цього короткого роздуму про дуже важливу проблему сьогоднішнього людства — про роззброєння, мені хочеться ще навести одну цитату із заключного документу V Всехристиянських Мирних Зборів, бо вона виражає повністю і наші побажання та мрії: «Ми, християни, єднаємось із усім світом з метою здійснення Завіту, який перед двома тисячоріччями принесли ангели бідним віфлеємським пастирям: «Світу мир!» Знову підкреслюємо зобов'язання своєї віри в Ісуса Христа в зв'язку з нашою солідарністю із усіма людьми, що борються за справедливість і мир . . .», бо мрія людства про мир випливає із характеру і смислу людського життя, вона спочиває в самій основі Божого творіння і освячена всім спасительським ділом Божим.

Нехай Господь Бог благословить нас тривалим миром!

Прот. Ш. Пружинський.

Жінка і щастя

Канадський письменник Ф. Моветт, який у своїй вітчизні бореться за права малих народів півночі, відвідав Радянський Союз і ознайомився із життям ескімосів, чукчів, якутів і ряду дальших північних народів. Письменник запитав стару ескімоску: «Чи ви почуваєте себе в житті щасливою?» «І хто ж сказав, що легко бути щасливим, — відповіла жінка на це питання. — Я маю, наприклад, 103 років. Все життя є прожила в тундрі, між своїми, між собами. Про ніяке інше життя я не мріяла і сьогодні не мрію. Чи було воно важке? І яке! Але було гарне. Я — щаслива».

Про ескімосів відомо, що вони не зазнали завдяки своїй ізольованості те, що зазнало людство у період воєн і особливо в часі другої світової війни.

Мрією жінок усього світу вже цілі тисячоліття було, як обезпечити, щастя, свободу, права і мир та не лише для себе, але і для своїх дітей і сімей. Їх положення в історії часто було невиносимим і недостойним. Соціалістичне суспільство поклало край обмежуванню соціальних, політичних і сімейних прав жінки. В ньому жінка користається тими ж правами, що і чоловіки. Одночасно бере участь у суспільному виробництві, такі ж самі можливості має здобути освіту, як і чоловіки, здобути відповідну кваліфікацію.

Щастя жінки здобуло новий смисл і воно незалежне ні від багатого, ні від бідного, мудрого чи менш здатного, сварливого чи тихого свого чоловіка. В нашому суспільстві жінка зайнята, суспільно активна, є господинею, матір'ю і дружиною, кожна з цих областей приносить їй радість і турботи. Для неї створені великі можливості — користатися материнською відпусткою, яслями, дитсадками, працею і рядом дальших можливостей і прав. Все це безпосередньо приносить їй щастя і радість.

Але в багатьох дальших країнах жінки ще не мають таких умов, як у нас. Тому зовсім не диво, що жінки піднімають свій голос протесту і закликають до свободи, рівноправності, достойності, бо всюди вони хочуть бути щасливими. І міжнародне свято жінок цілого світу є якимось з'єднуючим вогнивком, завдяки якому жінки вступають у боротьбу за щастя, мир і спокій на землі.

Якби всі жінки світу могли користатися такими правами, які дає їм наша країна, а ми, чоловіки, з нагоди їх свята желаємо їм всього найкращого, щоб всі вони були щасливі і щоб могли достойно виконувати свій обов'язок дружини, матері, газдині і робітниці на своєму робочому місці.

Штефан Горкай.

Враження із відвідин Руської Православної Церкви

(Закінчення)

Після Москви другим найбільшим містом СРСР є Ленінград, яке розташоване на берегах Фінляндського заливу і розгалуженого гирла річки Неви. Мальовничо воно розташоване на більше як 100 островах, які взаємно з'єднані близько 600 мостами, від чого і походить назва — «Венеція півночі».

Місто було засноване Петром Великим у 1703 р., а тому до 1924 р. називалося Петроградом. По смерті Леніна в 1924 р. перейменували його на Ленінград. Має 4 з половиною мільйона жителів. Дуже гарне велике місто, яке його жителі будували раціонально, з великим художнім смаком, тому в ньому є багато культурно-історичних пам'яток високої якості і вартості. Досить згадати Зимовий палац — прекрасну і простору будівлю, яка імпозантно впливає ззовні, а всередині зберігається 2 400 000 експонатів безмежної вартості. Ця художня збірка несе назву Ермітаж. Французьке слово ермітаж означає місце відпочинку, самотності, а отже роздумування, а в ленінградському Ермітажі є про що і над чим роздумувати. Ермітаж займає перше місце з-поміж 47 музеїв в Ленінграді. Варто згадати ще і Петропав-

ловську кріпость, Адміралітет, Ісакіївський храм, Казанську кафедралу, монастир Олександра Невського, літній палац Петра Великого та багато інших.

26 вересня о 2 год. після обіду в будинку Духовної академії нас прийняв Високопреосвященніший Антоній, теперішній Митрополит Ленінградський, який провів з нами приємну розмову й інтересувався про наші враження з відвідин Руської Православної Церкви. Після прийому ми оглянули аули Духовної академії й особливо уважно її багату бібліотеку, якою може похвалитися лише мало котрий вищий учбовий заклад.

Через те, що це було в передвечір свята Воздвигновенія св. Хреста Господнього, ми взяли участь у вечірній богослужбі і стали активними учасниками акту «воздвиженія Хреста», який здійснив Високопреосвященній Антоній, Митрополит Ленінградський. Служило 20 священиків, які були одягнені до однокольорових риз. Це було в Святотроїцькій кафедралі в Олександро-Невському монастирі.

По св. Літургії на саме свято о. прот. Олег Бекаревич, який був нашим супровідником по Ленінграді, покликав нас на свій приход — Лисий Нос, недалеко від Ленінграда (близько 30 км). Там ми оглянули гарний дерев'яний і досить просторий храм і будинок фари. Свої враження ми записали в пам'ятну книгу і від імені нашої групи із словом до вірників звернувся я, які якраз заповнили храм перед Вечернею.

У своєму слові я висловив переконання, що свята Русь живе в їх глибоковіруючих серцях, гарячих молитвах і в добрих християнських вчинках, які є їх найбільшим багатством і прикрасою святої Руської Православної Церкви. Я, як і всі інші, був одягнений в звичайний цивільний одяг, але скоріш я не міг дістатися із храму, поки не поблагословив кожного із присутніх особисто.

Вже наближалось до півночі, та ми ще все не спали. Саме ми прощалися з о. прот. Олегом, щоб, залишаючи Ленінград Московською стрілою, знову зустрінутись на другий день вранці із «матушкою» Москвою.

Після сніданку на швидких чайках ми полетіли в Загорськ — цитаделі св. Православ'я — Троїце-Сергієвської Лаври, в якій є 14 храмів і в усіх служаться св. богослуження.

Оглянувши Троїцький і Успенський храми і т. зв. Трапезний, вшанувавши св. мощі Сергія Радонежського та інших святих, наші незабутні враження подвоїлись. Адже цей монастир є перлиною Руської Православної Церкви.

Всюди, де ми могли взяти участь у богослуженнях — а вони на відміну від наших дуже довгі — щонайменше тригодинні — ми не вчули ні від кого нарікання на довготривалість богослужень. Так само ми не бачили, щоб хтось із віруючих передчасно залишав храм. Ніхто там не скаржиться на людську слабість, на модерний час, на перетехнізований життєвий процес модерної людини, які б мали негативний вплив на релігіозність сучасної людини. Навіть і нам там не було втомливо стояти 3 години на богослуженнях. А чому якраз так було? — Там ми насправді пізнали справжню

красу Православ'я з його нічим незнеціненим обрядом, що, не дивлячись на час тривання богослуження, благородно впливає на душу людини.

Група православних священиків Пряшівської єпархії за все те, що під час відвідин Руської Православної Церкви могла видіти і почути, чому могла повчитись, за можливість побачення справжньої, дійсної, нефальшивої, нефарисейської релігійності сучасного християнина, висловлює Руській Православній Церкві велику щиру подяку і велике руське «спасибо».

Прот. М. Кернашевич.

Домашня церква

Церква — це організм, тіло, Главою якого є Христос, а органами якого є ми. Стосується це не лише Церкви як одного цілого, але і кожної помісної Церкви — єпархії, ба навіть у певному смислі і кожного приходу. Так, наш Господь Ісус Христос учив, що де зберуться двоє-троє в Його імені, там є і Він між ними. І тут він Глава, а ми органи. І таке товариство двох чи трьох становить основне ядро Церкви. Найчастіше таким малим товариством, згуртованим навколо Господа, є сім'я. Святий Йоан Златоуст називає родину «домашньою церквою».

На православній сім'ї мало б бути видимим, що є «церквою», тобто товариством навколо Господа. Мала би бути радіснішою, спокійнішою, наповнена любов'ю та надією, ніж сім'ї, які Ісуса Христа не вважають своїм Господом. На жаль, наші сім'ї терплять духовною розірваністю. Наше християнство часто буває лише справою святковою; це немовби формальність, фасада. Справжнє щоденне життя — праця, виховання дітей, придбавання життєвих потреб, відпочинок, забава, радість і жаль — це все буває майже всюди однаково, як і в нехристиянських родинах.

Якщо у нас дома має щось змінитись до ліпшого, то треба приступити до чину, не ганьбитися за свою віру ні між собою і зробити із свого духовного життя спільну справу. Це в першу чергу означає спільно оцінювати поточні і позачергові справи з точки зору Євангеліє, будувати життєві плани (роботу, відпочинок, сімейне господарювання і т. п.) в дусі християнських засад і згідно волі Божої. Це також означає спільно читати Священне Писаніє і роздумувати про нього, спільно молитися і брати участь в ширшому церковному житті, спільно приступати до святих тайн.

Правда, перехід від формалістичного «християнства» до дійсного духовно-

го життя родини буває поступовий. Не має місця нетерпеливість і поспішність. Члени родини мали б спільно про це поговорити і знайти свій підхід до справи. Придатною нагодою буває підготовка до великих свят, коли ми буваємо якось більш «наладжені» на шукання нової, кращої дороги. Нагоду для духовного відродження дають і різні кризові ситуації в родині, коли спільно глядаємо рішення і орієнтацію.

Кар'єра, яка декотрим — особливо молодшим — родинам перешкоджає принести духовне життя Церкви до свого дому, веде до того, що вони плутають справжнє християнське життя молитви із всілякими старими звичаями, які, правда, можуть бути гарні й інтересні, але з чистим життям віри не мають нічого спільного. Справжня домашня молитва протягом сторіч створила правила, які не є порожніми формалізмами. Треба їх зрозуміти як імпульс для вільного роздуму і сприйняття.

В приміщенні, де родина найчастіше стримується, має бути відділений куток, який свідчить про нашу віру і є місцем молитовного зосередження й утіхи перед Господом. В «чільному розі», тобто на почесному місці навпроти входу до приміщення, має бути сімейна ікона. Треба дбати, щоб ми не зневажили Спасителя, Богородицю і святих всілякими невкусними образками і фальшивими прикрасами (позолочення, паперові «чіпки», штучні квіти, кольорові лампочки і т. п.), які самі по собі повні внутрішньої брехні! Поки в родині не успадкувалась старовинна ікона з генерації на генерацію, то, правда, нам не залишається нічого іншого, як скористатися репродукцією, бо справжні (на дереві мальовані) ікони для нас недоступні. Але нехай це буде репродукція справжньої, за стилем чистої ікони, добре зроблена і з смаком зарамована. Перед ікону належить дати світло — природнє полум'я — наприклад, олієву лампаду або свічку. Своє місце має і зелений прутик, чечина або кілька квітів. На аналої або на столику перед іконами має своє почесне місце Священне Писаніє або й книга молитв — зборник.

В житті віруючої родини важливе місце займає читання Священного Писанія. Читати може один член родини, а останні можуть спільно роздумувати, про що говорять прочитані слова. Так спільно можна читати в родинному колі навколо стола. До читання Священного Писанія належить і молитва, щоб Дух Святий освятив нашу мисль для порозуміння Його правди. Підбір читання на кожен день дають церковні календарі. На кожен день визначене (до св. Літургії) читання Апостола і Євангелія, а в постний період — також Паремії (тобто уривка із Старого Завіту). Духовне відродження на основі Писанія є великим завданням сучасних православних християн.

Починати день спільною молитвою в сучасному життєвому темпі важко, але і наперекір тому ніхто із нас не мав би забувати підняти перші думки в новий день до Бога. Вечірнє правило молитви мало б заключати прожитий день. Бездумне повторювання слів зайве. Чи вже молимося власними словами або словами церковних молитв, та все ж молитва мусить бути зосереджена. Ми мусимо присвячувати увагу кожному слову, бо пусті фрази

в розмові з Богом не мають свого місця. Просьби мають бути конкретні і поіменні, мають торкатися певних людей, на яких нам якраз залежить, а також на певних обставинах. Молитва під час сприймання їжі робить її чимось піднесенішим, ніж звичайним заспокоюванням фізичних потреб. Якщо їжу розпочинаємо і кінчаємо молитвою, то нагадуємо собі, що Господь Ісус є нашим справжнім гостителем і дарувальником і що є між нами невидимо, але насправді присутній, бо ми зібралися в Його імені.

Нарешті доторкнемося питання молитви з дітьми. В першу чергу треба підкреслити, що з православної точки зору дитина має повну людську гідність і право на респект внутрішньої свободи. Молитва не сміє стати примушеним обов'язком. Релігійним перекрутасом було б карати дитину, наприклад, коли вона не хоче молитися або коли поводиться неуважно. Доки дитина не відчує пошану до Господа Ісуса Христа, доки в Ньому не видить свого великого Приятеля, доти не має смислу, щоб вона читала напам'ять якісь вивчені тексти і щоб це вважала сповненням «релігійного обов'язку». Від такої «релігії» в часі дозрівання і осамостійнення могла б дуже легко відвернутись. Дитині треба наближати Особу Ісуса Христа розповіддю притч відповідним для дитини способом, правда, дотримуючись Євангелія. Таким чином створиться природнє відношення віри і любові. Ставлення до Христа дитина може проявити різними способами. З радістю, наприклад, поставить квіти перед ікону, розсвітить світло і т. п. Для молитви дитини не треба обирати всілякі сентиментальні «дитячі молитви». Адже і їй доступні декотрі церковні молитви, якщо їх докажемо пояснити, наприклад, «Отче наш» або «Богородице Діво, радуйся». Якщо молодший член родини дістанеться до кризи віри під впливом середовища, то не треба його до нічого примушувати, але на власному прикладі показати, що дорога християнської віри і християнського життя — краща. В роках дозрівання дитина чутлива на наші слабості і помітить й нашу нещирість та фарисейство.

Нарешті треба сказати, що молитва, читання Писанія, духовні розмови, обряди, пошана ікон мають велике і незаступне значення, бо роблять з родини «церкву», товариство Господа Ісуса Христа. Але передусім треба мати на думці слова Спасителя: «Не кожен, хто Мені говорить — «Господи, Господи», вступить до Царства Божого, але той, хто покоряється волі Мого Отца Небесного».

-іш-

Гордість Ніла Синайського

Гордість і зневажливість — це опухоль в душі, наповнена нечистю. Коли вона дозріє, розірветься і запричинить велику неприємність. Так як блискавиця повідомляє, що наближається буря, так і за гордістю наслідує велика пожадливість. Душа гордого «підноситься» до висот і звідти людина паде у пропасть. В часі великого урожаю вітки дерев ламаються під їх вагою, внаслідок гордості самі знецінюємо свої добрі вчинки. Гордість людину примушує роздумувати лише і лише про багатство, подібно як звір вночі шукає лише споживу, а через день боїться і власної думки. Ми знаємо, що гордість скинула з Неба архангела і зробила, що він, як блискавка, впав на землю.

Велика людина, коли їй допомагає Бог, але як тільки віддаляється від Нього, тоді наочно видить свою немогутність. Ніщо недобре, що не походить від Бога, чому ж тоді маєш надноситись — гордитись чужим, як із своїм. Чому хвалишся милістю Божою, як із своєю власною спадщиною? Бог тобі помагає, а тому не відкидай Його.

Не зневажай покірного, він стоїть на міцнішому фундаменті, як ти, він ходить по землі і може лише на неї впасти, але хто стоїть високо, той легко може загинути.

Слово покірного — як благородне лікарство душі, але слово гордого — повне злоби. Молитва покірного наближає нам Бога, а прохання гордливого — гнівають Бога. Покора — вінець дому і входячого береже від небезпеки. Для дорогоцінного каменя і золотий футляр придатний, так і покора блистить многими добрими ділами.

Говориться, що гарним словом і падшого втішиш. Гарне слово повернеться до тебе і з многими добрими ділами. Нехай же любов і пошана ведуть нас протягом всього життя, а за цим нас будуть оцінювати й інші. Ласкаве слово має силу лікаря, який вливає до нас надію на виздоровлення. Нашим духовним лікарем має бути духовний отець, який також своїми словами втіхи дає нам надію на вічну спасу, на краще життя.

Тому любім і поважаймо добре слово, бережім його як дорогоцінний скарб, а від поганого слова, ненависті, злоби втікаймо чим далі, щоб нас не охопило як полум'я вогню, яке пожирає все добре, створене людськими руками.

Задумаймось над цими словами Ніла і ніколи не підносім себе над іншими.

Перепрацював А. Гн.
«ЖМП», № 11/78.

Правильно користаємось своїм багаством?

Під словом багатство кожен розуміє щось інше. Один сто тисяч крон, інший мільйони, але є на світі і такі, які думають, що були б багаті, коли б мали працю, а інший — коли б мав досить їжі. Якщо хтось хворий, той думає, що він був би найбагатшим чоловіком світу, коли б був здоровим. І той, що думає про себе, що він багатий, може бути бідним духом і в мудрому погляді на життя. Важко сказати точно, що таке багатство, але, думаю собі, що багатство — це здоров'я, праця, мудрість, мир і спокій. Де все це є, там і є багатство.

Спаситель наш Ісус Христос карав багатих за їх маєтки, які не раз експлуатували, розкрадали, обдурювали своїх ближніх, а свою втіху виділи в маєтках і ніщо їм не треба було, їх ніщо більше не інтересувало. І справді якраз так буває в житті: коли людина має багато всього, то забуває про Бога, про молитви, храм і свого ближнього. Ми не можемо себе заспокоювати і втішатися своїм багатством; не думати, не дивитися і не видіти світ навколо себе і в ньому людей, своїх ближніх; не намагатися помагати там, де ми можемо помочи, де потрібна наша охота і допомога.

Якщо ми багаті і маємо гроші, то використаймо їх для добрих цілей і на користь нашого тіла, душі і нашої родини. Якщо ми багаті тим, що у нас маємо працю, то поважаймо цю свою працю і працюймо чесно і свідомо, нехай робота не буде для нас рабством, але великою молитвою перед Богом і на благо всього нашого суспільства. Коли ми багаті і маємо що їсти, то не лише поважаймо це, але і не марнуймо зайво їжею, будьмо вдячними Господу Богу і нашому суспільству; одночасно і не забудьмо про тих у світі, які голодують. Якщо ми багаті на здоров'я, то намагаймося помагати хворим, тим які у нас вдома, лікарнях, бо вони чекають не лише нашу присутність з ними, але і поміч та порозуміння. Якщо ми багаті духом і поглядом на життя, то повчім і ближніх, навчім їх правильно дивитись на світ, не зловживаймо ним та їх довір'ям до нас. Якщо ми багаті, коли у нас мир, то думаймо про тих, у яких його нема, де лунають постріли і падають бомби, борімся за мир, щоб він запанував не лише серед нас, але і в усьому світі.

Якщо ми так не будемо жити, працювати, поводитись і думати про своє багатство, яке маємо, то ми зловжиємо кожною правдою, бо кожне багатство маємо для того, щоб ми ділилися з ним із нашими ближніми. Ісус Христос хоче, щоб ми були багаті всім, але одночасно Він не хоче, щоб ми мали все, а інші гинули від голоду, Він не хоче, щоб ми, коли досягли життєвої мудрості, то щоб обдурювали інших.

Штефан Горкай.

Життєві ювілеї

Кантор і куратор храму св. Георгія в Бишті Требишівського округу Андрій ГОРКАЙ 6 грудня 1978 р. дожився 70 років свого життя.

Наш ювіляр канторує в храмі від своєї молодості з любові до Бога і Православної Церкви. Якщо треба було, то канторував і по-мадярськи для мадярських віруючих.

Тепер він є на заслуженому відпочинку, хвороба вже два роки не дозволяє йому канторувати, однак його радує добре і чесно виконана праця, а особливо те, що в биштянському храмі він має двох своїх наступників, які керують церковним хором.

Цілий приход, віруючі з околиці поздоровляють цим шляхом ювіляра і желають йому на заслуженому відпочинку доброго здоров'я, миру і Божого благословіння, щоб ще довгі роки прожив між нами, щоб тішився і радувався разом з усіма нами.

На многая і благая літа!

---

12 лютого 1979 р. доживається визначного життєвого ювілею — 50 років життя відданий віруючий і голова кураторів Православної Церкви в Бежовцях брат Михайло РЕБРИНСЬКИЙ.

Брат Михайло несе велику заслугу на розвитку Православної Церкви в Бежовцях. Як довгорічний голова кураторів поза свої обов'язки часто виконував і функцію кантора чи дзвонаря. Особливо заслужену роботу відвів при відновлюванні православного храму і фарського будинку. В 1968/69 рр. непохитно стояв на стороні Православної віри.

З нагоди його життєвого ювілею священик разом із кураторами та віруючими желають йому доброго здоров'я і Божого благословіння.

ЕФІОПІЯ. В цій країні активізується співпраця між Православною Коптською Церквою і тамтешніми католиками. Було засновано організацію «Місія» з Європи, яка допомагає будувати православні коптські храми та єпархіальні будівлі. За її допомоги навчаються допоміжні працівники для Церкви. Комісія з радів Римо-Католицької і Коптської Церкви мала кілька нарад, як спільно відновити церковне життя і досягти єдність, щоб це було на благо Ефіопії.

Посмертні згадки

У четвер, 19 жовтня 1978 р., тихенько померла в Господі дорога мати Юстина КЕРНАШЕВИЧОВА, род. Крихтяк. Як вдова 31 рік жила по смерті свого чоловіка Федора з донькою Юстиною в Чертіжному, де народила і виховала двох синів і чотири доньки. Сини стали священиками. Ім'я спочившої часто появлялося в нашому журналі, — часто дарувала на потреби церковної преси.

Прощальний обряд відбувався в неділю, 22 жовтня 1978 р. в Чертіжному. Похорон справляли о. прот. Бега, настоятель приходу в Межилабірцях, о. прот. Курятник і о. прот. Кузан. З спочившою попрощався настоятель приходу.

Вічная їй пам'ять!

Коротко після радісних Різдвяних свят 28 грудня 1978 р. ми достойно розпрощалися в Домі смутку в Михалівцях із спочившою Алжбетою ГАЗДОЧКОВОЮ, род. Швайковою, народженою в Острові. Небіжка була доброю віруючою, щедрою як до Церкви, так і до нашої церковної преси. Із великою радістю читала наш церковний журнал.

Вічная їй пам'ять!

АНТІОХІЙСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

На схилі своїх 97 років життя і більше як 60 років від дня свого освячення помер Митрополит Бейрутський Ілля Салібі. В сані єпископа перебував 53 років. Це був великий патріот і ревнивий архієрей-миротворець.

АЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

Центр цього Патріархату є в монастирі св. Сави. Цей монастир-храм був побудований ще в 318 р. В цьому храмі служив св. Афанасій Александрійський, який до храму дав побудувати і монастир. В 615 р. він був знищений землетрусом, за царя Іраклія був знову побудований на честь св. Сави Освіченого. Це храм, який для Александрійської Церкви є святинею. Досі тут збереглись величезні релігійні реліквії. Досі інтронізуються тут патріархи цієї Церкви.

«ЖМП», № 10/78.